

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 5/2011 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 4 päivänä lokakuuta 2011 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 37/2011 vp).

Lausunnot

Eduskunnan päätöksen mukaisesti sivistysvaliokunta ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ovat antaneet asiasta lausunnot (SiVL 8/2011 vp, TyVL 3/2011 vp), jotka on otettu tämän mietinnön liitteiksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Elina Immonen, sisäasiainministeriö, maahanmuutto-osasto

- vanhempi hallitussihteeri Seija Jalkanen, työ- ja elinkeinoministeriö
- hallitusneuvos Marja-Terttu Mäkiranta, sosiaali- ja terveysministeriö
- asiantuntija Mikko Räsänen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- ylitarkastaja Jarmo Tiukkanen, Maahanmuuttovirasto
- kehittämisspäällikkö Hannele Salminen, Suomen Kuntaliitto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- opetus- ja kulttuuriministeriö
- Akava ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- Suomen Yrittäjät ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia. Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa pätevyyttä vaativaa työtä varten annettu direktiivi.

Ehdotettuun lakiin lisättäisiin direktiivin edellyttämät säännökset erityisosajista. Laissa määriteltäisiin Euroopan unionin sininen kortti ja korkeaa pätevyyttä vaativa työ. Laissa säädet-

täisiin erityisosajaan oleskeluluvan myöntämisen edellytyksistä ja luvan peruuttamisesta, oleskeluluvan pituudesta ja hakemuksen käsittelyajasta.

Direktiivin mukaan sinisen kortin haltijoita on kohdeltava yhdenvertaisesti jäsenvaltion omien kansalaisten kanssa muun muassa sosiaaliturvan ja koulutuksen alalla. Tähän liittyen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös yliopis-

tolakia ja ammattikorkeakoululakia sekä asumi-
seen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön so-
veltamisesta annettua lakia, kansanterveyslakia
ja erikoissairaanhoidtolakia. Lakiteknisistä syistä
ehdotetaan lisäksi muutettavaksi ulkomaalais-
lain muuttamisesta annettua lakia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivä-
nä tammikuuta 2012. Laki ulkomaalaislain
muuttamisesta annetun lain muuttamisesta tulisi
kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esityksessä ehdotetuilla laeilla pannaan kansal-
lisesti täytäntöön direktiivi 2009/50/EY kolman-
sien maiden kansalaisten maahantulon ja oleske-
lun edellytyksistä korkeaa pätevyyttä vaativaa
työtä varten, jäljempänä erityisosaajadirektiivi.
Direktiivillä pyritään helpottamaan kolmansista
maista tulevien erityisosaajien maahantuloa ja
liikkuvuutta unionin alueella. Kolmannen maan
kansalaiselle, joka täyttää direktiivissä säädetyt
vähimmäispalkkatasoa ja ammattipätevyyttä
koskevat vaatimukset, myönnetään nk. Euroo-
pan unionin sininen kortti. Sinisellä kortilla tar-
koitetaan oleskelulupaa, joka oikeuttaa asumaan
ja työskentelemään jäsenvaltion alueella erityis-
osaajadirektiivin nojalla.

Ehdotetun ulkomaalaislain 81 b §:n mukaan
sinisen kortin myöntäminen edellyttää korkea-
asteen tutkinnolla osoitetun erityisen ammatti-
pätevyyden lisäksi, että hakijalla on vähintään
vuoden pituinen työsopimus tai sitova työtar-
jous korkeaa pätevyyttä vaativaan työhön ja että
hänelle maksettava palkka on vähintään 1,5-ker-
tainen keskimääräiseen suomalaiseen bruttovuo-
sipalkkaan verrattuna. Lisäksi oleskeluluvan
myöntämisen yleisten edellytysten tulee täytyä.

Sinisen kortin myöntämiseen ei sovelleta työ-
voiman saatavuusharkintaa. Muilta osin sinisen
kortin myöntämiseen sovelletaan voimassa ole-
van lain säännöksiä työntekijän oleskeluluvasta.
Valiokunta toteaa, että sinisen kortin myöntämi-
nen edellyttää siten muun muassa selvitystä
työnteon keskeisistä ehdoista sekä vakuutusta
siitä, että ehdot ovat voimassa olevien säännös-
ten ja asianomaisten työehtosopimusten mukai-
sia tai että ne vastaavat työmarkkinoilla vastaa-

vissa tehtävissä työntekijöihin noudatettavaa
käytäntöä.

Valiokunta suhtautuu myönteisesti siihen,
että kolmansista maista tulevien erityisosaajien
maahantuloa ja liikkuvuutta edistetään. Esityk-
sen perusteluissa esitetyn arvion mukaan sini-
sen kortin merkitys ei ole Suomen kannalta aina-
kaan aluksi kovin suuri. Sinisen kortin voidaan
kuitenkin katsoa edistävän Euroopan asemaa kil-
pailtaessa osaavasta työvoimasta sekä paranta-
van työvoiman liikkuvuusmahdollisuuksia unio-
nin sisällä.

Erityisosaajien maahanmuuttoa Suomeen on
jo nykyisin kansallisesti helpotettu, sillä voi-
massa oleva ulkomaalaislaki (301/2004) sisäl-
tää kevyemmän oleskelulupamenettelyn heidän
osaltaan. Erityisosaajadirektiivin täytäntöönpa-
no on esityksessä pyritty toteuttamaan siten, et-
tei hankaloiteta nykyistä, toimivaksi havaittua
järjestelmää, vaan luodaan rinnalle uusi, sinisen
kortin haltijan status. Valiokunta pitää esitettyä
sääntelyratkaisua perusteltuna ja tarkoituksen-
mukaisena. Valiokunta myös toteaa, että sellai-
sille Suomeen työskentelemään tuleville asian-
tuntijoille, jotka eivät täytä sinisen kortin vaati-
muksia, voidaan myöntää työntekijän oleskelu-
lupa tai muu oleskelulupa työntekoa varten.

Direktiivissä säädetään myös sinisen kortin
haltijoiden ja heidän perheenjäsentensä yhden-
vertaisesta kohtelusta oman maan kansalaisiin
nähdessä, minkä vuoksi ehdotetaan tarpeelliset
muutokset yliopistolakiin (558/2009) ja ammat-
tikorkeakoululakiin (351/2003) sekä sosiaalitur-
vaa ja julkista terveydenhuoltoa koskevaan lain-
säädäntöön. Sivistysvaliokunta on pitänyt yli-
opistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin ehdo-
tettuja muutoksia kannatettavina. Hallintovalio-

kunta pitää tärkeänä, että sinisen kortin käytöstä kunnille aiheutuvien julkisen terveydenhuollon kustannusten samoin kuin mahdollisista ammattikorkeakouluopinnoista aiheutuvien kustannusten korvaamisesta huolehditaan. Saadun selvityksen mukaan kysymys kunnille aiheutuvista terveydenhuoltokustannuksista on tarkoitus ratkaista osana ns. potilasdirektiivin kansallista täytäntöönpanoa koskevaa säädösvalmistelua.

Kunnat osallistuvat nykyisin ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen perusteena oleviin kustannuksiin myös ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan vieraskielisen koulutuksen osalta. Hallintovaliokunnan saaman arvion mukaan kunnille tältä osin mahdollisesti aiheutuvat kustannukset ovat erittäin vähäiset. Selvityksen mukaan ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen rahoitusvastuuta tullaan hallituskaudella uudistamaan. Hallitusohjelman mukaan ammattikorkeakoulujen rahoitusta ja hallintoa koskeva lainsäädäntö uudistetaan ja vastuu ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta siirretään kokonaan valtiolle.

Unionissa on parhaillaan valmisteltavana myös useita muita, eri työntekijäryhmiä koskevia sektorikohtaisia direktiivejä. Hallintovaliokunta yhtyy työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan käsitykseen siitä, että direktiivit mahdollisesti voimaantullessaan merkitsevät sitä, että eri työntekijäryhmiä koskevat enenevässä määrin eri säännöt ja sääntelystä tulee yhä monimutkaisempaa. Lisäksi, kuten sinisen kortin yhteydessä direktiivin edellyttämästä yhdenvertaisuusvaatimuksesta johtuen, eri työntekijäryhmien oikeudet esimerkiksi sosiaaliturvaan ja terveystalveluihin voivat muodostua keskenään erilaisiksi. Hallintovaliokunta korostaa sääntelyn selkeyden ja johdonmukaisuuden merkitystä niin työskentelemään tulevien työntekijöiden, hei-

dän työnantajien kuin asiaa käsittelevien viranomaistenkin näkökulmasta. Sääntelyn yksinkertaistamiseen ja selkeyttämiseen on valiokunnan mielestä aiheellista kiinnittää jatkossa yhä enemmän huomiota.

Lopuksi valiokunta ehdottaa, että 1. lakiehdotuksen 81 b §:n 1 momenttiin sisältyvä kirjoitusvirhe korjataan. Viittaus vähimmäispalkkatasoon tulisi ilmaista muodossa "vähintään 1,5-kertainen verrattuna keskimääräiseen palkansaajan bruttopalkkaan".

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että 2.—7. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 81 b § muutettuna seuraavasti:

81 b §

Euroopan unionin sinisen kortin myöntäminen

Euroopan unionin sininen kortti myönnetään kolmannen maan kansalaiselle, jos tämä esittää vähintään vuoden pituisen korkeaa pätevyyttä vaativaa työtä koskevan työsopimuksen tai sitovan työtarjouksen ja yleiset edellytykset oleskeluluvan myöntämiselle ovat olemassa. Edellytyksenä on lisäksi, että työsopimuksessa tai sitovassa työtarjouksessa sovittu palkka on vähintään 1,5-kertainen verrattuna keskimääräiseen palkansaajan bruttopalkkaan.

(2 mom. kuten HE)

HaVM 5/2011 vp — HE 37/2011 vp

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jussi Halla-aho /ps	Antti Lindtman /sd
jäs.	Heikki Autto /kok	Pirkko Mattila /ps
	Rakel Hiltunen /sd	Outi Mäkelä /kok
	Reijo Hongisto /ps	Tapani Mäkinen /kok
	Risto Kalliorinne /vas	Markku Mäntymaa /kok
	Mika Kari /sd	Ulla-Maj Wideroos /r
	Elsi Katainen /kesk	vjäs. Antti Rantakangas /kesk.
	Timo V. Korhonen /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.